

Sygn. akt I C 331/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 9 maja 2013 r.

Sąd Rejonowy w Zgorzelcu Wydział I Cywilny

w składzie:

Przewodniczący: SSR Maciej Dubrowski

Protokolant: Ewelina Pługowska

na rozprawie po rozpoznaniu w dniu 9 maja 2013 r. w Zgorzelcu sprawy

z powództwa **M. S.**

przeciwko **Powiatowi (...) reprezentowanemu przez Starostę (...)**

o zapłatę

I. zasądza od pozwanego Powiatu (...) reprezentowanego przez Starostę (...) na rzecz powoda M. S. kwotę 425 zł (czteryście dwadzieścia pięć złotych) wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 18.09.2012 r. do dnia zapłaty,

II. zasądza od pozwanego Powiatu (...) reprezentowanego przez Starostę (...) na rzecz powoda M. S. kwotę 107 zł (sto siedem złotych) tytułem zwrotu kosztów procesu, w tym kwotę 77 zł (siedemdziesiąt siedem złotych) tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

UZASADNIENIE

Powód M. S. wystąpił z powództwem z dnia 15-03-2013 roku przeciwko Powiatowi (...) o zapłatę kwoty 425, zł z ustawowymi odsetkami od dnia 18 września 2012 roku do dnia zapłaty, z tytułu nadpłaconej opłaty za wydanie karty pojazdu pobranej przez stronę pozwaną. W uzasadnieniu swojego żądania wskazał, że w dniu 05 listopada 2004 roku na dokumencie potwierdzającym zapłatę akcyzy Wydział Komunikacji Starostwa Powiatowego w Z. odnotował fakt rejestracji samochodu marki O. (...) nr rej. (...), który to pojazd nabył wcześniej na terenie Unii Europejskiej. Podniósł, że został zobligowany do uiszczenia tej kwoty wraz z innymi opłatami administracyjnymi, ponieważ w przeciwnym razie nie otrzymałby karty pojazdu jak i pozostałych dokumentów koniecznych do użytkowania auta. Dopiero w późniejszym czasie dowiedział się, że rzeczywiste koszty związane z wystawianiem i dostarczaniem karty pojazdu są wielokrotnie niższe i praktyka nakładania takich opłat jest niezgodna z prawem Wspólnot Europejskich. Pismem z dnia 4 września 2012 roku powód wezwał stronę pozwaną do zapłaty kwoty 425, zł czego strona pozwana nie uczyniła. Powód uzasadnił dopuszczalność drogi sądowej tym, że opłata nie jest należnością podatkową, ani inną należnością ustalaną w drodze decyzji administracyjnej. Strona pozwana jest legitymowana biernie ponieważ jest podmiotem, na rzecz którego nastąpiło spełnienie świadczenia. § 1 ust. 1 rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 28 lipca 2003 roku w sprawie wysokości opłat za kartę pojazdu był niezgodny z Prawem Wspólnotowym więc od chwili przystąpienia do Unii Europejskiej to te przepisy jako nadrzędne należy stosować bezpośrednio i dlatego jako podstawę roszczenia wskazał przepisy kodeksu cywilnego o bezpodstawnym wzbogaceniu.

W odpowiedzi na pozew strona pozwana wniosła o oddalenie go i zasądzenie kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych. W uzasadnieniu podniosła zarzut przedawnienia na mocy art. 67 ustawy o finansach publicznych w związku z art. 80 ustawy Ordynacja Podatkowa oraz niewykazanie przez

powoda faktycznego uiszczenie opłaty. Dodatkowo pełnomocnik pozwanego odmówił dostarczenia akt rejestracyjnych samochodu powołując się na przepisy dotyczące ciężaru dowodu.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Najpóźniej w dniu 05 listopada 2004 roku M. S. została wydana karta pojazdu w związku z pierwszą rejestracją w Polsce sprowadzonego z obszaru Unii Europejskiej samochodu marki O. (...) nr rej. (...).

/dowód: okoliczność bezsporna, odpis kserokopii dokumentu potwierdzającego zapłatę akcyzy k. 6/

Powód uiszczył na rzecz Powiatu Z. opłatę za wydanie karty pojazdu w kwocie 500zł

/dowód: domniemanie faktyczne z odpisu kserokopii dokumentu potwierdzającego zapłatę akcyzy k. 6/

Pismem z dnia 04 września 2012 roku, doręczonym w dniu 10 września 2012 roku M. S. wezwał Powiat (...) do zapłaty, w terminie 7 dni, kwoty 425 zł, tytułem zwrotu nadpłaconej części opłaty za wydanie karty. Powiat (...) odmówił uiszczenia tej sumy.

/dowód wezwanie do zapłaty z dnia 04 września 2012 roku wraz z potwierdzeniem nadania i odbioru k 7,8,/

Sąd zważył co następuje:

W pierwszej kolejności wskazania wymaga, iż odmowa przedłożenia akt rejestracyjnych samochodu przez stronę pozwaną w oczywisty sposób naruszająca art. 248 § 1 k.p.c. została potraktowana jako przyznanie przez stronę powodową faktu uiszczenia opłaty przez powoda[art. 233 §2 k.p.c.]. Pełnomocnik pozwanego zapomniał, iż sąd zawsze może przeprowadzić dowód z urzędu zwłaszcza w sytuacji gdy jedną ze stron procesu jest jednostka administracji publicznej, a roszczenia powstało z związku z jej uprzednimi działaniami o charakterze władczym wobec obywatela(pobraniu od niego opłaty za kartę pojazdu, która w części wynikającej z jej podwyższenia ponad potrzebę stanowi, bowiem nową daninę publiczną, a dodatkowo ze względu na niewspółmierność do rzeczywistych kosztów świadczonej usługi - daninę publiczną o charakterze podatkowym), która następnie w toku procesu z naruszeniem art. 3 k.p.c. dawała wyjaśnienia wymijające nie oparte o jej faktyczną wiedzę w oczywisty sposób wynikającą z pozostających w jej władaniu akt rejestracyjnych pojazdu. W państwie demokratycznym, w którym rządzi prawo, organy władzy publicznej mogą powstać tylko na podstawie prawa, a normy prawne muszą określać ich kompetencje, zadania i tryb postępowania, wyznaczając tym samym granice ich aktywności. Organy te mogą działać tylko w granicach prawa. O ile jednostka ma swobodę działania zgodnie z zasadą, że co nie jest wyraźnie zabronione przez prawo, jest dozwolone, to organy władzy publicznej mogą działać tylko tam i o tyle, o ile prawo je do tego upoważnia i tylko w jego granicach. Jest to zgodne z wymogami wynikającymi z zasady demokratycznego państwa prawnego. Kontrolę przestrzegania tych zasad sprawują między innymi sądy powszechne. Obowiązek pozwanego stania na straży praworządności i zawsze działania w sposób budzący zaufanie uczestników obrotu prawnego do władzy publicznej wynika także z art. 6,7,8 k.p.a. Składanie wymijających wyjaśnień w co do stanu faktycznego sprawy związanej z wykonywaniem przez stronę pozwaną władzy publicznej wyłącznie w celu osiągnięcia korzystnego wyniku procesu w całkowitym oderwaniu o prawdy materialnej, musiało się spotkać negatywną oceną sądu i adekwatnymi do tej oceny działaniami tak aby zasada demokratycznego państwa prawa wynikająca z konstytucji nie doznała uszczerbku z powodu działań strony pozwanej w tej konkretnej sprawie powoda. Wniosek o uiszczeniu przez powoda opłaty za kartę pojazdu wynika również z domniemań faktycznych z przesądzonych faktów sprowadzenia auta z zagranicy, opłacenia podatku akcyzowego i następnie zarejestrowaniu samochodu w Wydziale Komunikacji Starostwa Powiatowego w Z.[art. 231 k.p.c.].

Zgodnie z jednolitym poglądem zarówno tutejszego Sądu, jak i Sądu Okręgowego (por wyrok Sądu Okręgowego w Jeleniej Górze z dnia 18 lutego 2010 roku w sprawie II Ca 59/10) jak i Sądu Najwyższego, wielokrotnie już przytaczanym stronie pozwanej opłata pobrana od powoda za wydanie karty pojazdu ponad kwotę 75 zł była ona od początku świadczeniem nienależnym. Powtarzając stwierdzić należy, iż opłata w wysokości 500, zł został pobrana od

powoda na podstawie § 1 ust. 1 rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 28 lipca 2003 roku w sprawie wysokości opłat za kartę pojazdu. Opłatę tą pobrano za wydanie karty pojazdu sprowadzonego z obszaru Unii Europejskiej, przy jego pierwszej rejestracji na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej. W dniu 15 marca 2005 roku, gdy powód uiszczył tę opłatę była ona nienależna ponad kwotę 75, zł. Od dnia 01 maja 2004 roku Rzeczypospolita Polska jako członek Unii Europejskiej przyjęła prawo wspólnotowe, które tworzy autonomiczne, niezależne od krajowych systemów prawnych, źródło prawa (art. 2 aktu dotyczącego warunków przystąpienia oraz dostosowań w traktatach stanowiących podstawę Unii Europejskiej dołączonego do traktatu o przystąpieniu Rzeczypospolitej Polskiej do Unii Europejskiej z dnia 16 kwietnia 2003 roku). Traktat ustanawiający Wspólnoty Europejskie stworzył własny porządek prawny, który został włączony do porządków prawnych państw członkowskich i musi być stosowany przez ich sądy. Z włączenia prawa wspólnotowego w porządku prawne poszczególnych państw członkowskich oraz z brzmienia i ducha Traktatu wynika zasada pierwszeństwa prawa wspólnotowego przed wszystkimi wewnętrzkrajowymi przepisami prawnymi. Kwestia ta została przesądzona orzeczeniem Europejskiego Trybunału Sprawiedliwości z dnia 15 lipca 1964 roku w sprawie C-6/64 F. C. przeciwko (...). Wobec powyższego przepis § 1 ust. 1 rozporządzenia nakładający opłatę za wydanie karty pojazdu w wysokości 500, zł nie mógł być stosowany jako sprzeczny z prawem wspólnotowym, co bezpośrednio stwierdził Europejski Trybunał Sprawiedliwości postanowieniem z dnia 10 grudnia 2007 roku w sprawie C-134/07. Wcześniej, bo wyrokiem z dnia 17 stycznia 2006 roku, w sprawie U 6/04, Trybunał Konstytucyjny stwierdził niezgodność § 1 ust. 1 rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 28 lipca 2003 roku w sprawie wysokości opłat za kartę pojazdu z art. 77 ust. 4 pkt 2 i ust. 5 ustawy z dnia 20 czerwca 1997 roku Prawo o ruchu drogowym oraz z art. 92 ust. 1 i art. 217 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, odraczając utratę mocy obowiązującej tego przepisu do dnia 1 maja 2006 roku.

Mając na uwadze powyższe należy również wskazać, że także obowiązujące przepisy pozwalały przyjąć, że opłata była nienależna. Wysokość opłaty za wydanie karty pojazdu ustalona w § 1 ust. 1 rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 28 lipca 2003 roku w sprawie wysokości opłat za kartę pojazdu uwzględniała, oprócz rzeczywistych kosztów związanych z jej drukiem i dystrybucją (czyli elementów wymienionych w art. 77 ust. 5 ustawy z dnia 20 czerwca 1997 roku Prawo o ruchu drogowym), również inne koszty administracji publicznej nie przewidziane w ustawowym upoważnieniu jako składniki tej opłaty. Tym samym jej wysokość została określona z przekroczeniem delegacji ustawowej i w części przekraczającej realne koszty opłata ta w istocie stanowiła nową daninę publiczną, których wprowadzanie zarezerwowane jest dla aktów prawnych o randze ustawy. Wobec powyższego przepis § 1 ust. 1 rozporządzenia w sprawie wysokości opłat za kartę pojazdu, pomimo odroczenia przez Trybunał Konstytucyjny utraty mocy obowiązującej, był sprzeczny z ustawą i niekonstytucyjny od samego początku jego obowiązywania (por. wyrok NSA w Warszawie z dnia 17 września 2008 roku w sprawie I OSK 1340/07), a ponieważ zgodnie z art. 178 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, sędziowie w sprawowaniu swojego urzędu są niezawisli i podlegają tylko Konstytucji oraz ustawom w konkretnej sprawie sąd może pominąć niekonstytucyjny przepis wydając rozstrzygnięcie wyłącznie w oparciu o przepisy Konstytucji i ustawy – również w sytuacji odroczenia utraty jego mocy obowiązującej (por. wyrok SN z dnia 7 marca 2003 roku w sprawie III RN 33/02, wyrok NSA z dnia 16 stycznia 2006 roku w sprawie I OPS 4/05, wraz przywołanym tam orzecnictwem i literaturą i wyrok NSA w Warszawie z dnia 23 lutego 2006 roku w sprawie II OSK 1403/05).

W sprawie powód dochodził swoich roszczeń w oparciu o przepisy o nienależnym świadczeniu (art. 410 kc). W pierwszej kolejności miało to znaczenie dla przyjęcia, obok innych przesłanek, dopuszczalności drogi sądowej (por. uchwałę SN z dnia 16 maja 2007 roku w sprawie III CZP 35/07), która to już obecnie nie budzi żadnych wątpliwości (por. uchwałę SN z dnia 6 czerwca 2012 roku w sprawie III CZP 24/12), a w dalszej dla oceny zarzutu przedawnienia roszczenia.

Opłaty za kartę pojazdu stanowią dochody powiatów określone w art. 5 ust. 1 ustawy z dnia 13 listopada 2003 roku o dochodach jednostek samorządu terytorialnego (por. wyrok TK z dnia 17 stycznia 2006 roku w sprawie U 6/04, wyrok WSA w Warszawie z dnia 17 lutego 2006 roku w sprawie III SA/Wa 2972/05 i wyrok SN z dnia 15 czerwca 2007 roku w sprawie II CNP 37/07). W sprawie zobowiązanym do zwrotu opłaty za kartę pojazdu w części przewyższającej koszt jej druku i dystrybucji (przy uwzględnieniu jej znaczenia dla rejestracji pojazdu) był zatem

Powiat (...) (opłata została pobrana na jego rzecz). Roszczenie o zwrot nienależnego świadczenia, o ile nie jest związane z prowadzeniem działalności gospodarczej, przedawnia się w okresie dziesięcioletnim (art. 118 kc). W sytuacji, w której nie było podstawy prawnej do pobrania opłaty za kartę pojazdu, bezpodstawne wzbogacenie w postaci nienależnego świadczenia nastąpiło od chwili uiszczenia tej opłaty. Uwzględnienie uregulowania przyjętego w art. 120 § 1 zdanie drugie kc uzasadnia wniosek, że dzień, w którym nastąpiło uiszczenie opłaty za kartę pojazdu, był jednocześnie najwcześniejszym możliwym terminem, w którym powód mógł zgłosić żądanie niezwłocznego jej zwrotu. Prowadzi to do wniosku, że bieg przedawnienia roszczenia o zwrot nienależnie pobranych opłat za karty pojazdu rozpoczyna się od dnia spełnienia świadczenia (tak Sąd Najwyższy w uchwale z dnia 02 czerwca 2010 roku w sprawie III CZP 37/10). Wobec powyższego roszczenie o zwrot dochodzonej przez powoda części opłaty stało się wymagalne najpóźniej w dniu 5 listopada 2004r roku (brak jest bowiem dowodu uiszczenia opłaty, a złożona kopia dokumentu akcyzy do strony pozwanej została złożona w dniu 5 listopada 2004 roku i należało przyjąć ten dzień jako najpóźniejszy w którym nastąpiło uiszczenie opłaty) i nie uległo więc przedawnieniu.

Uiszczona przez powoda, w części ponad kwotę 75, zł, opłata za wydanie karty pojazdu była świadczeniem nienależnym i strona pozwana była zobowiązana do jej zwrotu (art. 410 kc w zw. z art. 405 kc). W sprawie, przy rozstrzygnięciu, Sąd pominął – jako niekonstytucyjny i sprzeczny z prawem wspólnotowym – przepis § 1 ust. 1 rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 28 lipca 2003 roku w sprawie wysokości opłat za kartę pojazdu, wprowadzający opłatę w kwocie 500 zł. Przyjął przy tym, że należna za wydanie karty pojazdu opłata zamykała się kwotą 75, zł (przewidziana w tym rozporządzeniu wysokość opłaty za wydanie wtórnika karty pojazdu oraz w kolejnym rozporządzeniu, Ministra Transportu i Budownictwa z dnia 28 marca 2006 roku w sprawie wysokości opłat za kartę pojazdu, wysokość opłaty za wydanie karty pojazdu przy jego pierwszej rejestracji na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej). Należność powoda stanowiła różnicę pomiędzy opłatą pobraną (500, zł) a rzeczywiście przypadającą stronie pozwanej (75, zł) i wynosiła 425, zł. Obowiązek zwrotu nienależnego świadczenia ma charakter bezterminowy (por. wyrok SN z dnia 28 kwietnia 2004 roku w sprawie V CK 461/03). Zwrot powinien nastąpić po wezwaniu dłużnika (art. 455 kc). W sprawie oznaczony w wezwaniu skierowanym do pozwanego termin spełnienia świadczenia wypadał w dniu 17 września 2012 roku. Wobec jego bezskutecznego upływu powodowi, od dnia 18 września 2012 roku, należały się odsetki ustawowe od kwoty 425, zł (art. 481 § 1 i 2 kc).

Wskazany przez stronę pozwaną termin z art. 67 ustawy o finansach publicznych w związku z art. 80 ustawy ordynacja podatkowa nie jest szczególnym terminem przedawnienia jak twierdziła strona pozwana, a terminem zawitym, którego bieg rozpocząć się mógł dopiero od dnia 01-01-2010r tj od wejścia cyt. art. 67 ustawy o finansach publicznych w życie. Upływ więc pięcioletniego terminu z art. 80 ordynacja podatkowa skutkującego wygaśnięciem roszczenia, a nie jego zamianą na naturalne, nie mógł nastąpić wcześniej niż 01-01-2015r. Niewątpliwie wniosek o zwrot nadpłaty o którym mowa w art. 74 ordynacji podatkowej powód złożył dopiero w dniu 29-05-2012r. Ponadto zarzut przedawnienia roszczenia na gruncie prawa podatkowego również nie mógł zostać uznany za zasadny Zgodnie z brzmieniem art. 115 ust 1 ustawy przepisy wprowadzające ustawę o finansach publicznych z dnia 27 sierpnia 2009 roku do spraw dotyczących niepodatkowych należności budżetowych, o których mowa w art. 60 ustawy o finansach publicznych, wszczętych i niezakończonych decyzją ostateczną przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy stosuje się przepisy dotychczasowe. Należy jednak zwrócić uwagę, że na gruncie poprzednio obowiązujących uregulowań nie było w ogóle podstawy prawnej do wydania w trybie administracyjnym decyzji ostatecznej w przedmiocie zwrotu nadpłaconej opłaty za wydanie karty pojazdu. Zważywszy, że zarówno wszczęcie postępowania o pobór opłaty, odpadnięcie podstawy jej pobrania, jak i powstanie obowiązku zwrócenia nadpłaty (co wykazano powyżej) nastąpiły przed dniem 01 stycznia 2010 roku zachodzą wobec tego podstawy do dalszego stosowania przepisów dotychczasowych (vide uchwała SN z dnia 02 czerwca 2010 roku w sprawie III CZP 37/10).

O kosztach procesu Sąd orzekł na podstawie art. 98 kpc w zw. z art. 99 kpc zasądzając je od strony pozwanej. Koszty zastępstwa procesowego zostały ustalone na podstawie § 2 w zw. z § 6 pkt 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 roku w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego.